



מִשָּׁר לְמָה הַדָּבָר דּוֹמָה, לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה לוֹ אִשָּׁה נָאָה, וְכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ מְזַמֵּינָה יוֹם אֶחָד לְהִיּוֹת עִמוֹ. וְהַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בָּנִים נְאִים וְאוֹהֲבִים, וְאָמַר לָהֶם הוֹאִיל וְכֵן הוּא, שְׂמַחוּ גַם אַתֶּם בְּיוֹם שְׂמִיחָתִי, כִּי אֲנִי בְּשַׁלְכֶם אֲנִי מְשַׁתְּדֵל, וְגַם אַתֶּם הִדְרוּ אוֹתִי. וּמֵאֵי טַעְמָא זְכוֹר וְשָׁמוֹר. זְכוֹר לְזָכַר וְשָׁמוֹר לְכַלֵּה. וּמֵאֵי טַעְמָא וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ, שְׁמְרוּ עֲצַמְכֶם מִן הַהִרְהוּר, כִּי מִקְדָּשֵׁי קְדוּשָׁה הוּא. לְמָה, כִּי אֲנִי יְיָ בְּכָל צַד. (עַד כַּאן מִהַהֲשַׁמְטוֹת).

מִשָּׁר לְמָה הַדָּבָר דּוֹמָה? לְמַלְךְ שֶׁהִיָּתָה לוֹ אִשָּׁה נָאָה, וְכָל שָׁבוּעַ מְזַמֵּינָה יוֹם אֶחָד לְהִיּוֹת עִמוֹ, וְהַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בָּנִים נְאִים וְאוֹהֲבִים, וְאָמַר לָהֶם: הוֹאִיל וְכֵן הוּא, שְׂמַחוּ גַם אַתֶּם בְּיוֹם שְׂמִיחָתִי, כִּי אֲנִי בְּשַׁלְכֶם אֲנִי מְשַׁתְּדֵל, וְגַם אַתֶּם הִדְרוּ אוֹתִי. וּמָה הַטַּעַם זְכוֹר וְשָׁמוֹר? זְכוֹר לְזָכַר, וְשָׁמוֹר לְכַלֵּה. וּמָה הַטַּעַם וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ? שְׁמְרוּ עֲצַמְכֶם מִן הַהִרְהוּר, כִּי מִקְדָּשֵׁי קְדוּשָׁה הוּא, לְמָה? כִּי אֲנִי ה' בְּכָל צַד:

(ע"כ מדהשמטות)

וְאַתְּ שִׁבְתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ. דָּא שְׁבַת עֲלָאָה וְשְׁבַת תַּתְּאָה, דְּאֵינּוֹן מְזַמְנֵי לְנַפְשָׁא בְּהַהוּא גּוּפָא, מִהַהוּא זְווגָא עֲלָאָה. וְעַל דָּא וְאַתְּ שִׁבְתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, תִּירֵי וְכֹלְא אַתְּדַבֵּק דָּא בְּדָא, זַפְאָה חוּלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל.

וְאַתְּ שִׁבְתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ - זוֹ שְׁבַת הָעֲלִיּוֹנָה וְשְׁבַת הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהֵן מְזַמְנוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ לְאוֹתוֹ הַגּוּף מֵאוֹתוֹ הַזְּווג הָעֲלִיוֹן. וְעַל כֵּן, וְאַתְּ שִׁבְתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ - שְׁנַיִם, וְהַכֹּל נִדְבֵק זֶה עִם זֶה. אֲשֶׁרִי חֲלַקְסָא שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

דְּכָר אַחַר וְאַתְּ שִׁבְתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, לְאַזְהָרָה לְאֵינּוֹן דְּמַחְפֵּן לְזְווגֵייהוּ מִשְׁבַּת לְשְׁבַת, וְהָא אֻקְיַמְנָא, כְּמָה דְכַתִּיב, (ישעיה נה) לְסַרִּיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שִׁבְתוֹתַי. מֵאֵן סַרִּיסִים. אֵלִין אֵינּוֹן חֲבַרְיָא דְמִסְרִסָּן גְּרַמֵּייהוּ כָּל שְׂאָר יוֹמִין, בְּגִין לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא. וְאֵינּוֹן מַחְפָּאן מִשְׁבַּת לְשְׁבַת. הָדָא הוּא דְכַתִּיב אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שִׁבְתוֹתַי, כְּמָה דְאֵתְ אָמַר (בראשית לו) וְאָבִיו שְׁמַר אֶת הַדָּבָר. וּבְגִין כֵּן וְאַתְּ שִׁבְתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ. אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, דָּא גּוּפָא. וְאַתְּ שִׁבְתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, דָּא נַפְשָׁא. וְכֹלְא אַתְּדַבֵּק דָּא בְּדָא. זַפְאָה חוּלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל.

דְּכָר אַחַר וְאַתְּ שִׁבְתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ - לְהַזְהִיר אֶת אוֹתָם שְׂמַחֲפִים לְזְווגָם מִשְׁבַּת לְשְׁבַת, וְהִירֵי בְּאַרְנוֹ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב, (ישעיה נה) לְסַרִּיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שִׁבְתוֹתַי. מִי הֵם הַסַּרִּיסִים? אֵלוֹ אוֹתָם הַחֲבַרִּים שְׂמַסְרִיסִים אֶת עֲצָמָם כָּל שְׂאָר הַיָּמִים כְּדֵי לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְהֵם מַחְפִּים מִשְׁבַּת לְשְׁבַת. זֶהוּ שְׁכַתוּב אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שִׁבְתוֹתַי, כְּמוֹ שְׂנַאָמַר (בראשית לו) וְאָבִיו שְׁמַר אֶת הַדָּבָר, וּמִשׁוּם כֵּן - וְאַתְּ שִׁבְתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ. אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ - זֶה הַגּוּף. וְאַתְּ שִׁבְתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ - זֶה הַנֶּפֶשׁ. וְהַכֹּל נִדְבֵק זֶה עִם זֶה. אֲשֶׁרִי חֲלַקְסָא שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

רעיא מהימנא

אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאַתְּ שִׁבְתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ. פְּקוּדָא דָּא, שְׂקִיל דָּא לְדָא. שְׂקִיל יְקָרָא דְאָב וְאָם, לִיקָרָא דְשְׁבַת. לְאַפָּא אַקְדִּים כְּבוֹד, וְהָאֵי אִיהוּ דְאָמַר קָרָא, (מלאכי ד) וְזֶהוּ שְׂאָמַר הַכְּתוּב (מלאכי א) וְאָם אָב אֲנִי אִיָּה כְבוֹדִי וְאָם אָדוֹנִים אֲנִי אִיָּה מוֹרְאִי. כְּבוֹדִי

רְעִיא מְהִימְנָא
אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאַתְּ שִׁבְתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ. מְצוּהָ זֶה שְׂקוּלָה זֶה לְזוֹ. שְׂקוּלָה כְּבוֹד אָב וְאָם לְכַבוֹד הַשְׁבַּת. לְאָב הַקְדִּים כְּבוֹד, וְזֶהוּ שְׂאָמַר הַכְּתוּב (מלאכי א) וְאָם אָב אֲנִי אִיָּה כְבוֹדִי וְאָם אָדוֹנִים אֲנִי אִיָּה מוֹרְאִי. כְּבוֹדִי



א) ואם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי. כבודי סליק בחושפון עשר אמירן, ול"ב אלהים דעובדא דבראשית.

ובכל אתר (משלי ג) כבוד חכמים ינחלו, ואוקמוה רבנן, אין כבוד אלא תורה. בגין דאינון ל"ב אלהים דתורה, יקרא דיליה. ואלין (אינון) חכמים דאורייתא, חכמים בחכמה, גרמין האי כבוד ולא טפשי, דעליהו אתמר, (משלי ג) וכסילים מרים קלון. ומנלן דמאן דלא ידע באורייתא אקרי כסיל, דכתיב, (תהלים צב) וכסיל לא יבין את זאת. ואין זאת, אלא תורה, דכתיב, (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה.

רעיא מהימנא. בגין דחלישתא, פתחנא לפרשתא באלין פקודין, למהוי מעט עזר לך. אתתקף בך, דהא משריין דמתיבתאן אתאן לגבך, בפקודא בטר דא, דאיהו פקודא להעמיד עליך מלך לעילא. וקודשא בריך הוא יוקים לך מלך בעלאין ותתאין בדיוקניה. בגין דרבנן דמתיבתא, עליהו שכינתא עלאה ותתאה. וקודשא בריך הוא מלך באמצעיתא, אחיד בעלאין ותתאין הכי אנת תהא בדיוקניה, ברא דיליה, קום ביקרא דמלכא.

קום רעיא מהימנא, וסליק ידוי לעילא, ואמר, יהא רעוא דילך עלת העלות, דאנת מתעלה מעלוי לעלוי, עד דלית עלוי. אלא דאנת לעילא מכל עלוי. (למיהב) לי חילא, למעבד רעותך בדרגין דילך, דאינון אבא ואימא, ואנא ברא דלהון. וביחודך תרווייהו אחד. ואנת שקלת דחילו דאבא ואימא, לדחילו דילך, בטר דאנת באמצעיתא חד, ולא תרין, בלא שותפו, אף על גב דאינון חד בשותפו דילך, אבל אנת חד בלא שותפו דתננינא. ובגין דא אתמר בך, (דברים לב) ואין אלהים עמדי.

הב לי חילא, לאתערא ביקרך בקדמיתא. ולבתר ביקרא את יראת אב ואם ליראתך, אחר שאתה באמצע, אחד ולא שנים, בלי שתפות, אף על גב שהם בשתפות שלך, אבל אתה אחד בלי שתפות של שני. ומשום זה נאמר בך, ואין אלהים עמדי. תן לי פח להתעורר בכבודך בראשונה, ואחר כך בכבוד אבי ואמי שבשמים, שעליהם בארו,

עולה בחשבון עשר אמירות, ול"ב אלהים של מעשה בראשית.

ובכל מקום (משלי ג) כבוד חכמים ינחלו, ופרשיה רבותינו, אין כבוד אלא תורה. משום שהם ל"ב אלהים של תורה, הפכוד שלו. ואלו (הם) החכמים של התורה, חכמים בחכמה יורשים את הפכוד הזה ולא טפשים, שעליהם נאמר וכסילים מרים קלון. ומנין לנו שמי שאינו מכיר את התורה נקרא כסיל? שכתוב (תהלים צב) וכסיל לא יבין את זאת. ואין זאת אלא תורה, שכתוב (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה.

רועה הנאמן, משום שחלוש אתה פתחתי את הפרשה במצוות הללו, להיות לך מעט לעזר. התחזק בך, שהרי המחנות של הישיבות באים אליך, במצוה אחר זו, שהיא מצוה להעמיד עליך מלך למעלה. והקדוש ברוך הוא יעמיד אותך מלך בעליונים ובתחתונים בדיוקנו, משום שרבותינו מהשייכה, עליהם שכינה ותחתונה. והקדוש ברוך הוא מלך באמצע, אויז בעליונים ובתחתונים. כך אתה תהיה בדיוקנו, הבן שלו, עמד לכבוד המלך.

עמד הרועה הנאמן, והרים ידיו למעלה ואמר: יהי רצונך, עלת העלות, שאתה מתעלה מעלוי לעלוי, עד אין עלוי, אלא שאתה מעל לכל עלוי, (לתת) לי פח לעשות את רצונך בדרגותיך, שהן אב ואם, ואני הבן שלהם, וביחוד שלך שניהם אחד. ואתה השוית את יראת אב ואם ליראתך, אחר שאתה באמצע, אחד ולא שנים, בלי שתפות, אף על גב שהם בשתפות שלך, אבל אתה אחד בלי שתפות של שני. ומשום זה נאמר בך, ואין אלהים עמדי. תן לי פח להתעורר בכבודך בראשונה, ואחר כך בכבוד אבי ואמי שבשמים, שעליהם בארו,



דאָבי ואָמִי דבְּשִׁמְיָא, דְּאוּקְמוּהָ עַל־יְהוּ, (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאוֹמֵר אֵין פִּשְׁעֵי חֵבֶר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית. וְאוּקְמוּהָ מְאָרִי מִתְּנִיתִין, אֵין אָבִיו, אֵלֹא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֵין אִמּוֹ, אֵלֹא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְיִקְרָא דִּילָךְ אַבָּא חֲכָמָה, דְּכֻלִּיל עֶשֶׂר סְפִירוֹת מִתְּתָא דִּילְיָה לְעִילָא, וְתַרְוֵייהוּ אֵינוֹן כּוֹרְסֵיָא סְפָסֵל תְּחוּתָךְ לִיקְרָךְ.

וְהָבִי תְּקִינּוּ, לְמַהוּי קָטָן מְכַבֵּד לְגִדּוֹל דְּלְעִילָא מְגִיָּה. אַבָּא, אִיהוּ חֲכָמָה, הֲלֵא אָב אֶחָד לְכַלְנֵי, לְמַהוּי מִשְׁמַשׁ תְּחוּתָךְ, וְאַנְתָּ פֶתֶר עַל־רִישִׁיָּה. וְלִית פֶּתֶר עֲלֶךָ, וְלִית אֱלֹהָא אַחְרָא. וְאִימָא, לְשִׁמְשָׁא לְאַבָּא. דְּאִיהוּ תְּחוּתִיָּה לְמַהוּי כֶּסֶף תְּחוּתִיָּה.

וְיֹאמֵר אִיהוּ, בְּכָל מְאָמֵר, עַד תְּלַתִּין וְתַרִּין, יְהִי כֵן, וְיְהִי כֵן. וְאִיהִי, עֲבִידַת מְאָמְרִיָּה מִיַּד. וּבְגִין דְּעֲבִידַת מְאָמְרִיָּה וְצוּוּיָּה בְּלֵא עֲכוּבָא כָּלָל, בַּל"ב שְׁבִילִין דְּבַהוֹן אַתְּבְּרִי כָּל עוּבְדָא דְּבְרָאשִׁית, אַתְּקְרִיאַת כְּבוֹד, (תהלים כט) וּבְהִיכְלוּ כְּלוּ אוֹמֵר כְּבוֹד. (יחזקאל א) בְּרוּךְ כְּבוֹד יי' מִמְּקוֹמוֹ. אִיָּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ.

וְתַרְגּוּם כְּבוֹד אָבִיו, יִקְרָא דְּאַבּוּהִי. וְדָא (תהלים ט) תּוֹרַת יי' תְּמִימָה, עֲלָה אַתְּמֵר (משלי א) יִקְרָה הִיא מְפָנִינִים.

וְיִשְׂרָאֵל דְּאַתְּקְרִיאוּ בְּנִים, בְּכָלֵל בֵּן וּבַת, מִסְטְרָא דְּתַפְאָרַת וּמַלְכוּת. דְּאֵינוֹן בֵּן וּבַת, יִקְרָא דְּאַבּוּ וְאִמּוֹ, לְמַעַבְד צוּוּיָּה, וְצוּוּי דִּילְיָה, אֵינוֹן פְּקוּדִין דְּעֶשֶׂה. וְהָא אוּקְמוּהָ מְאָרִי מִתְּנִיתִין, יֵשׁ מְצוּנָה וְעוֹשָׂה. וּבְגִין כֶּף אִיהוּ נַעֲשָׂה וְנִשְׁמָע. וְהָאִי אִיהוּ כְּבוֹד דְּאַבָּא וְאִימָא, דִּיצוּנָה לְבְרִיָּה דִּיעַבְד הָכִי וְאִיהוּ עֲבִיד מִיַּד, בְּלֵא עֲכוּבָא כָּלָל.

וְעֵלְתָּ עַל כְּלָא, אֲנָא בְּעִי לְאַשְׁתַּדְּלָא בִּיקְרָךְ, לְתַמְנָן מַדּוֹת דְּאַבָּא וְאִימָא, לִיקְרָךְ. תְּהָא בְּעִזְרִי לְסִדְרָא כְּלָא כְּדָקָא יֵאוּת. וְאַנְתָּ תְּסַדֵּר לִי, וְלְכָל מְאָרִי מְתִיבְתָּאן עִילָא לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכַבּוּדְךָ, לְתַמְנָן אַתְּ הַמַּדּוֹת שֶׁל אַבָּא וְאִמָּא לְכַבּוּדְךָ. תְּהִיָּה בְּעִזְרִי לְסִדֵּר הַכֹּל כְּרֵאוי. וְאַתְּ תְּסַדֵּר אוֹתִי וְאֵת כָּל רְאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת מֵעֵלָה וּמִטָּה, וּמַחְנוֹת הַמְּלָאכִים הַעֲלִינִים וְהַתְּחוּתוֹנִים,

גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאוֹמֵר אֵין פִּשְׁעֵי חֵבֶר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית. וְאוּקְמוּהָ מְאָרִי מִתְּנִיתִין, אֵין אָבִיו, אֵלֹא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֵין אִמּוֹ אֵלֹא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְהַפְּכוּר שְׁלָךְ, אַבָּא, חֲכָמָה, שְׁכוּלְלַת עֶשֶׂר סְפִירוֹת מִמְּטָה שְׁלוֹ לְמַעְלָה, וְשִׁנְיָהֶם הֵם כֶּסֶף תְּחוּתָךְ לְכַבּוּדְךָ.

וְכֶף תְּקִינּוּ, שְׁיִהְיֶה קָטָן מְכַבֵּד אֶת הַגָּדוֹל שְׁלִמְעֵלָה מִמֶּנּוּ. אָב הוּא חֲכָמָה, הֲלֵא אָב אֶחָד לְכַלְנֵי, לְהִיֹּת מִשְׁמַשׁ תְּחוּתִיָּךְ, וְאַתְּ פֶּתֶר עַל־יָדְךָ עַל־רִישִׁיָּךְ, וְאֵין אֱלֹהִים אַחֵר. וְהָאֵם לְשִׁמְשׁ אֶת הָאָב, שְׁהִיא תְּחוּתִיָּךְ, לְהִיֹּת כֶּסֶף תְּחוּתִיָּךְ.

וְיֹאמֵר הוּא בְּכָל מְאָמֵר עַד שְׁלִשִׁים וּשְׁנַיִם, יְהִי כֵן, וְיְהִי כֵן. וְהִיא עֲשֵׂתָה מְאָמְרוֹ וְצוּוּיָּו בְּלֵי עֲכוּב כָּלָל בַּל"ב שְׁבִילִים שְׁבָהֶם נִבְרָא כָּל מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, נִקְרָאת כְּבוֹד, (תהלים כט) וּבְהִיכְלוּ כְּלוּ אוֹמֵר כְּבוֹד. (יחזקאל א) בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. אִיָּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ.

וְתַרְגּוּם כְּבוֹד אָבִיו - יִקְרָא דְּאַבּוּהִי. וְזֶה (תהלים ט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, עֲלֶיָּה נֹאמֵר (משלי א) יִקְרָה הִיא מְפָנִינִים.

וְיִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאוּ בְּנִים, בְּכָלֵל בֵּן וּבַת, מִצַּד שֶׁל תְּפָאָרַת וּמַלְכוּת, שְׁהֵם בֵּן וּבַת, הַכְּבוֹד שֶׁל אָבִיו וְאִמּוֹ לְעֲשׂוֹת אֶת הַצּוּוּי שְׁלוֹ, וְהַצּוּוּי שְׁלוֹ אוֹתָן מְצוּוֹת עֲשֵׂה. וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, יֵשׁ מְצוּנָה וְעוֹשָׂה. וְנִשְׁמָע. וְזֶהוּ כְּבוֹד אָב וְאִם, שְׁיִצְוֶה אֶת בְּנוֹ שְׁיַעֲשֶׂה כֶּף, וְהוּא עוֹשֶׂה מִיַּד בְּלֵי עֲכוּב כָּלָל. וְעֵלְתָּ עַל הַכֹּל, אֲנִי רוֹצֶה לְתַמְנָן אַתְּ הַמַּדּוֹת שֶׁל אַבָּא וְאִמָּא לְכַבּוּדְךָ. תְּהִיָּה בְּעִזְרִי לְסִדֵּר הַכֹּל כְּרֵאוי. וְאַתְּ תְּסַדֵּר אוֹתִי וְאֵת כָּל רְאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת מֵעֵלָה וּמִטָּה, וּמַחְנוֹת הַמְּלָאכִים הַעֲלִינִים וְהַתְּחוּתוֹנִים,



להיות מתקנים ומסדרים לכבודך ולכבוד אבא ואמא, להיות ספסל תחת רגליו, ולעשות צווייו בכל מצוותיו, ולירא ממנו בכל המצוות של לא תעשה.

וזהו איש אמו ואביו תיראו, וסמך לו ואת שבתותי תשמרו. ובפסוק אחר ואת מצוותי תעשו. מצד של מצוות עשה שהם כבוד, הקדים אב לאם, וזה י"ה. מצד של לא תעשה הקדים אם לאב, וזה ה"י, והיננו (משלי ב) כבוד אלהים הסתר דבר. לאלו שאינם משתדלים בכבוד הזה, הסתר דבר מהם.

ועליותם נאמר, (משלי א) וכסילים מרים קלון. אלו הם עמי הארץ, מאחר שאינם משתדלים בכבוד הזה של התורה, ואיך אומרים, אבינו שבשמים שמע קולנו חוס ורחם עלינו וקבל תפלתנו? הרי הוא יאמר להם: ואם אב אני איה כבודי? איה השתדלותכם בתורה ובמצוותי לעשות את הצוויים שלי? שמי שאינו מכיר את הצווי של אדונו, איך יעשה אותו?

פירט למי ששומע מחכמים ועושה, וזהו שקבל נעשה ונשמע. ועם כל זה, מי שלא קבל מאדונו, אלא משלו, יש הבדל. ואיזה הבדל יש בין זה לזה? שהרי כתוב, משה קבל תורה מסיני, ואחר כך מסרה ליהושע. אני קבלתי, ואחר כך מסרתי לכם. וכך מי שמקבל מאחר, כקבלת הלבנה והכוכבים מן השמש, ובקבול הזה הוא מתמלא. ומי שמקבל, יכולה להסתלק ממנו הנביעה, כמו שראיתי בשמש ובלבנה, שמתלק האור שלהם בלילה, שאין השמש מאיר, אלא ביום. והלבנה בלילה.

ואם תאמר שאותו אור של הלבנה הוא מן השמש, שאף על גב שהתפנס, הוא מאיר בלבנה ובכוכבים, הרי ראינו מצד אחר בלקוי הלבנה והשמש שמתלק אורם, ונשארים כמו גוף בלי

ותא, ומשריין דמלאכין עלאין ותתאין, למיהוי מתקנין ומסדרין ליקרא דילך, וליקרא דאבא ואימא, למיהוי ספסל תחות רגלוי. ולמעבד צווייה בכל פקודין דיליה. ולמדחל מגייה בכל פקודין דלא תעשה.

והאי איהו (דף פ"ב ע"א) איש אמו ואביו תיראו, וסמך ליה ואת שבתותי תשמרו. ובקרא אחרת ואת מצוותי תעשו. מסטרא דפקודין דעשה דאינון כבוד, אקדים אבא לאימא, ודא י"ה. מסטרא דלא תעשה, אקדים אימא לאבא, ודא ה"י. והיננו כבוד אלהים הסתר דבר. לאלין דלא משתדלי בהאי כבוד, הסתר דבר מגייהו.

ועליותו אתמר, (משלי א) וכסילים מרים קלון. אלין אינון עמי הארץ, בתר דלא משתדלין בהאי כבוד דאורייתא, ואיך אמרין אבינו שבשמים שמע קולנו חוס ורחם עלינו וקבל תפלתנו. הא איהו לימא לון, ואם אב אני איה כבודי, איה אשתדלותא דלכון באורייתא, ובפקודין דילי, למעבד צוויי, דמאן דלא ידע בצווייה דמאריה, איך יעביד ליה.

בר ממאן דשמע מחכמים ועביד, והאי איהו דקביל נעשה ונשמע. ועם כל דא, מאן דלא קביל ממאריה, אלא משלוחיה, איכא אפרשותא. ומאי אפרשותא אית בין דא לדא. דהא כתיב, משה קבל תורה מסיני, ולבתר ומסרה ליהושע. אנא קבילנא, ולבתר מוסרנא לכלהו. והכי מאן דמקבל מאחרא, כקבלת סיהרא וככבייא משמשא, ובהאי קבול אתמלי. ומאן דמקבל יכיל לאסתלקא מגייה נביעו, כמה דחזינא בשמשא וסיהרא, דאסתלקת נהורא דלהון, בליליא, דלא נהיר שמשא, אלא ביממא. וסיהרא בליליא.

ואי תימא דההוא נהורא דסיהרא משמשא איהו, דאף על גב דאתפניש, נהיר בסיהרא וככבייא, הא חזינן